

I. Na državni skupščini v Sarajevu je zastopal naše društvo delegat sosednjega društva. Predsednik poda poročilo o banovinski skupščini, kjer se je razpravljalo o zboljšanju in napredku našega šolstva. Dalje, kako bi se rešilo vprašanje otrok, ki prihajajo k nam iz Savske banovine, ker je tam le 4 letna šolska obveznost, dočim se pri nas izvaja 8 letna. Upravitelji obmejnih šol imajo z otroki, ki prihajajo preko banovinske meje stalne neprilike. — Nato govori o znižanju mesečnih prejemkov, vsega uradništva. Na konkretnih primerih se je ugotovilo: učitelj v VI. skup. s 3 otroki dobi od 1. X. 1935. Din 530.— manj, učitelj v VI. skup. z 2 otrokoma dobi od 1. X. 1935. Din 290.— manj, učitelj v IX. skupini z 2 otrokoma dobi od 1. X. 1935. 471.— dinarjev manj. Pripravnik imajo čistih dohodkov Din 858.50, kar kaže obupni položaj in nevdržnost razmer.

Sledi tajniško poročilo: Društvo je imelo v tem letu 5 zborovanj s 5 predavanji. Povprečna udeležba 65%. Blagajniška knjiga izkazuje Din 15.969.07 prejemkov in 15.966 izdatkov. Nadzorni odbor je pregledal tajniške in blagajniške knjige, katere je našel v popolnem redu! — V proračunu za prihodnje leto so se morale nekatere postavke skržiti in znižati. Letna članarina znaša mesečno 15 Din, z učitelji poročene učiteljice mesečno 8 Din. Z ozirom na znižanje mesečnih prejemkov naj bi se tudi pri sekciji v Ljubljani nekatere postavke skržile.

II. Predlogi:

Sekcija JUU v Ljubljani naj opozori krajevsko bansko upravo, da je nujno potrebna preureditev tečajja, v katerega naj bi se sprejeli prvenstveno mlajši tovariši (-ice), ki se zanimajo za kmetijsko oz. gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo. Predlog se utemeljuje:

a) Za tečaje v letošnjih počitnicah se je priglasilo častno število učiteljev novincev.

Vendar so bile prošnje vseh odbite z motivacijo, da imajo prednost starejši prosilci.

b) Kmetijsko oz. gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo v našem okraju je šele v začetni razvojni stopnji in se ne bo moglo uspešno razvijati, ako se kadeer učiteljstva teh šol ne bo čimprej izpopolnil z mladimi močmi.

2. Pripravnikom, ki so bili nameščeni iz bednostnega fonda naj se v šteje doba, ko so bili v razredu, za polaganje praktičnega učit. izpita.

3. Zaznalo se je, da ni enoten postopek v vseh srezih Dravske banovine glede prekinitve pouka ob času trgatve ozir. spravljanja poljskih pridelkov. Z ozirom na enotnost, se naproša sekcija JUU, da naj kralj. banska uprava ukrene vse potrebno, da bo ista izdala odlok, s katerim se krajevnim šol. odborom dovoli, da odredijo sami proste dneve, kadar je za to nujna potreba.

III. Bivši član našega društva tov. Albin Podjavoršek iz Rogaske Slatine je imel referat: »Studij naše vasje. V dobro zasnovanem govoru nam je podal sliko našega malega kmeta in tudi pokazal kako rešiti njegovo socialno vprašanje. Predsednik se mu za zanimivo predavanje lepo zahvali v imenu vseh z željo, da bi referiral na vseh naših letošnjih zborovanjih ter nam tako podal nekako zaokroženo celoto.

IV. Slučajnosti. Vsled nerednega plačevanja članarine naj bi se ista mesečno odtegovala od plače. — Vsled pozne ure nam tov. Zehrer na kratko poroča in poda vtise s kongresa Jadranske straže v Ljubljani.

Ker je dnevi red izčrpan, zaključil predsednik zborovanje ob 3. uri popoldne ter se zahvali za obilno udeležbo. Prihodnje zborovanje bo v Kozjem.

Albert Čok,
predsednik.

Kleč Antonija,
tajnica.

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

* V NEMČIJI število dijakov stalno pada. V letu 1930 se je zmanjšalo število slušateljev na tehniko za 21%, število dijakov na srednjih šolah pa v letu 33—34 za 10%. Reakcionarni in srednjeveški karakter učenja in obseg šolskega dela nemške narodno socialistične stranke pojasnjuje tale stavke napisane v pedagoškem časopisu »Hamburger Lehrzeitung« od 8. aprila 1933: »Edini cilj naše vzgoje, je vzgoja nemškega človeka. Vrelec izobrazbe bo nemški narod, katerega lastno zgodovino bo treba najprej napisati. Glavna ideja vzgoje mora biti krščanstvo«. Profesor nove stolice »politične pedagogike« na berlinski univerzi Wimler je napisal v »Allgemeine deutsche Lehrzeitung« (po 20, 1933) tole: »Predvsem je najnujnejše ublažiti in izključiti kontrast med akademikom in častnikom ter izobraženim človekom in vojakom. Politična pedagogika mora postaviti na mesto humanističnega obraza človeka prao obraz političnega človeka, ki mora postati »politični vojak«.

* TURSKÉ SOLE NA BOLGARSKEM. Turki so najštevilnejša manjšina v Bolgariji (10% vsega prebivalstva 600.000). Najbolj je obljudena s Turki severovzhodna Bolgarija (Deliorman, Tuzluk, Gerlovo) in vzhodni Rodopi. Dočim oni Turki, ki prebivajo v svoji državi slede zvesto Kemalovi reformi in zapadnje evropski kulturi in civilizaciji, bolgarski Turki več ali manj životarijo. Kemal je v domači državi že zamenjal arabsko pisavo z latinsko, toda bolgarski Turki so ostali za tovrstno modernizacijo gluhi.

Ker so številčno najmočnejša manjšina imajo tudi največ šol, ki pa niso ravno pohvalno urejene. Po statistiki je bilo leta 1926—1927 turških šol: 37 osnovnih deških, 4 deklishe in 1285 mešanih z 2008 učitelji in 57.709 otroki. 35 je bilo progimnazij s 107 učitelji. Po zakonu je poset šole obvezen, toda največ neizsolanih otrok je ravno v turških vaseh. Mnogo učiteljev ima samo progimnazijo, kar odgovarja naši meščanskošolski izobrazbi. O kakšnem urejenem pouku v smislu modernih vzgojnih načel ni govora. Glavno sredstvo vzgajanja je telesna kazen.

Najbolj neurejene razmere pa so v pogledu prejemkov, ki niso povsod enaki. Za bolgarskega učitelja je odmerjena letna plača 25.000 levov, za turške učitelje, ki so obiskovali turško učiteljsko šolo 18.000 levov, za turške učitelje, ki so obiskovali »nūvape«, nekaj duhovni zavod 15.000 levov, a oni, ki so dovršili progimnazijo 12.000 levov. Vendar pa je vse to več ali manj samo na papirju. V resnici je mnogo huje. Učitelj šestakov, ki se mnogo ukvarja z ureditvijo turškega šolstva na Bolgarskem je zapisal: »Oni prosvetni minister, ki bo uredil ta bolgarski in turški problem, ki je madež evropskemu šolstvu in radi katerega turško ljudstvo mnogo trpi, si bo ohranil svetel spomin in zapustil bo globoko brazdo na socialnem in prosvetnem polju Bolgarske. Dokler se pa to ne uredi, namreč, dokler se ne uredi učiteljski prejemki tako, da bodo vsaj ustrezali eksistenčnemu minimumu, potem je vsak učitelj, ki bi kakorkoli hotel delovati na tem področju, onemogočen in prisiljen, da vzame svoj kovčeg, prekolne vas in odide s trebuhom za kruhom.« (»Časopis Č. O. U. — Praha).

* V SKUPNOSTI JE MOČ.

Dopisovalka »Časopisu Češke obec učiteljstva« V. Mošova poroča v omenjenem časopisu tole: »V letošnjih počitnicah sem imela priliko ogledati si v Varšavi zgradbo »Zwiazku nanczyielstwa polskiego«. V

tih ulici, imenovani po umrlem učitelju in senatorju Julianu Smulikowskem stoji dve veliki, krasni in svetli stavbi, od katerih nosi ena na pročelju napis organizacije z velikimi kovinastimi črkami. Ta veliki petnadstropni dom je ves posvečen osrednji organizaciji in so v njem same pisarne. Je tu pisarna predsedstva, tajništva, uredništva itd. V tej zgradbi so meščanske redakcije vseh poljskih pedagoških časopisov. Poleg tega so v tem nameščene tudi pisarne vseh odborov, ki so: pravni, finančni, pedagoški in izdajateljski. Tudi redakcije mladinskih časopisov so nameščene v tej zgradbi (Plomyk, Plomyczek, Gazetska szkolna). Slednje navedeni časopis (Solske novine) izhajajo na enem samem listu in se v šolah nalepljajo in pripenjajo na stene. »Zwiazku nanczyielstwa polskiego« je skupna, vzajemna organizacija in sestoji iz učiteljev otroških vrtec, obrtnih, trgovskih, osnovnih, srednjih in višjih šol. Je torej v Poljski včlanjeno vse učiteljstvo vseh šol v eni osrednji organizaciji.

Poleg tega je v zgradbi tudi pisarna za nezaposlene učitelje, nekaka borza dela in zbiralnica inseratov. Ob tej visoki zgradbi so postavljene na obe strani tudi nižje in manjše zgradbe, v katerih so stanovanja ženskih funkcionarjev.

Druga zgradba je hotel za učitelje, v katerem je nastanjena velika učiteljska dvorana za najrazličnejše prilike. V njej je penzionat za otroke podeželskih učiteljev, ki študirajo v Varšavi. Preskrbnina je cenena. V ta »bursa«, kakor pravijo Poljaki takim kolegicem, je lep in veličasten vhod: kovinasta visoka vrata vodijo v tiho dvorišče, pokritim s svežimi trtami in rožnimi gredami. Poleg teh dveh stavb se dokončava zdaj še tretja stavba. Bo to učiteljska tiskarna. Ima samo na pročelni strani v eni vrsti 18 oken. Bo pa trnadstropna.

Te imenitne zgradbe napravijo na vsakega zelo veličasten in samozavesten vtis. Pogled poljskega učitelja, kako krasno se je reprezentiral v glavnem mestu svoje oblasti! Kako ponosen je lahko vsak podeželski poljski učitelj ob pogledu na veliko imetje svoje organizacije! On ve, da mu je organizacija v močno in solidno oporo v vseh težkočah njegovega dela in življenja. V pravnih vprašanjih najde tu učitelj strokovnega delavca, če ni mesta ali posla, mu organizacija preskrbi vsaj začasni zaslužek kjerkoli je, če zapade v dolg, mu organizacija pomaga, če oboli, ima društven sanatorij v Zakopanah in še hotel v Krynici in na Helu. Če potrebuje navodil in nasvetov v didaktičnih in metodičnih vprašanjih, dobi vse potrebno, kar mu je vedeti v mesečnikih in tednikih, ki jih izdaja organizacija. V počitnicah prireja organizacija za odpočitek kolonije po vsej širni poljski zemlji. Prav tako prireja v počitnicah izlete po Baltiškem in Atlantskem morju do najsevernejših predelov Evrope in kajak izlete po reki Pruti do Črnega morja. Organizacija se trudi tudi za izobrazbo in v ta namen pripravlja in organizira v počitnicah najrazličnejše tečaje. Pa tudi po smrti svojega člana še skrbi za njegovo družino, ženo in otroke. V ta namen je bil ustanovljen fond za vdove in sirote, ki ne razpolaga z ravno velikimi zneski, toda kar že je, je stalno in bolje ko nič. Za vse to pa in še za organizacijski časopis plača učitelj mesečno 2 zloti, to je 9 Kč (ali ca 20 Din).

Uradna statistika iz leta 1929 pravi o učiteljski organizaciji, da je med strokovnimi organizacijami po številu članstva na 4. mestu, po prejemkih na 2. mestu in po premoženju na 1. mestu. Imetje saveza je v omenjenem letu znašalo 6.500.000 zlotov (30.000.000 Din).

* V RSFSR so se v mesecu maju gradile 263 šole. Od teh je bilo 222 novih stavb, ostala pa so popravila in dozidavila. Sorazmerno največje število šol se je zgradilo v Moskvi, v celoti 72 od tega 66 popolnoma novih šolskih zavodov. V Leningradu se je sezidalo 39 šol, od teh 29 novih. Nadalje so se zidale nove šole v Ivanovu in Kerči. V Murmansku so preuredili stare šolske stavbe. Nove šole so se dozidale tudi v Vladivostoku in Nižem Tagilu. — V minulem letu je bilo v RSFSR 466 milijonov knjig, kar je gotovo evropski rekord v izdajanju knjig. 40% je bilo socialno - političnih. Drugo mesto zavzema tehnika (46 milijonov). Na tretjem mestu so poljedelske knjige (32 milijonov). — V letu 1934 so bili v RSFSR 103 domovi za umetniško vzgojo, 100 otroških gledališč, 55 lutkovnih gledališč, 70 mladinskih kinematografov; okrog 4000 šol ima lastne kinematografske naprave, 20.000 šol ima radioaparate. — Naklada mladinskih knjig v SSSR raste od leta do leta. Letos je bilo izdanih 50% več knjig, kot v preteklem letu. V celoti bo izdanih 24 milijonov eksemplarjev. Toda niti to število ne more popolnoma zadostiti nekaj deset milijonov šoloobvezne ruske mladine in 6 milijonov otrok predšolske dobe. Od klasikov so izbrana dela Puškina, Lermontova in Čehova, dalje Guliverova potovanja od Swifta, Dona Quichota od Cervantosa, Gargantun in Pantagruela od Rabelaise, nekoliko knjig Dikensa, Huga, Marka Twaina, Wellse, Child Harolda od Byrona, prvi del Goethejevega Fausta, Shakespearovega Hamleta, zbrani stih Brju-sova, Majakovskega, vrsta knjig Gorkega, Saltykova - čedrina, Gogolja, Povesti o živalih in kavkaški ujetnik od Leva Tolstega, Puškinove pravljice, Kiplinga, Grimma, Andersena, Haufa, Mamina - Sibirjaka, Jeršova, Krylove basni, ljudske pravljice, ljudske pesmi, zbornik verzov o prirodi iz klasičnih del in druge. Od odobrenih knjig sovjetskih pisateljev bodo izdane: Konduit in Srambranija od Kassila, Zivljenje, delovanje M. Gorkega od Gruzdjeva, Kolhida od Panstonskega, Mojstri potapljači od Zolotovskega, Čapajev od Furmanova, Zavičaj od Pantjelejeva itd. Po potrebi bodo prevedena tudi v sledeča ruska narečja: mordva — mokska, mordva — erzija, maru — lugovi, maru — horni, dalje v Asirsko, eikansko, jakutsko in druga narečja.

* V NEMČIJI so se z uredbo ministrstva prosvete osnovala zasebne šole za nearijce. Do poletja 1936 se morajo osnovati osnovne šole za Žide. Pozneje pridejo na vrsto tudi drugi.

Novosti na knjižnem trgu

—k Konec Alardov, roman spisala Sheila Kaye - Smith, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1935. — Leposlovna knjižnica 20. — Strani 425. — Cena kartoniranemu izvodu Din 68.—, vezanemu pa Din 80.—. Iz angleščine je prevedel ta roman Griša Koritnik.

Roman Konec Alardov nosi motto: »Mi samo vemo, da se vozijo poslednji klavni graščaki počasi proti morju; in novo ljudstvo prevzema deželo.« (G. K. Chesterton). Pisateljica slika v tem romanu propad stare, v tradicionalnem formalizmu zakoreninjene rodbine Alard, ki vse žrtvuje zunanjemu videzu in rodbinskemu ugledu. Svetovna vojna je sprožila nova socialna in gospodarska vprašanja. Usoda prekriža račune starega Alarda. Njegov sin se zaradi namišljenega rodbinskega ugleda odreče svoji ljubezni do idealne Stelle in se poroči z lepo, bogato Judinjo. To zamaje v njem moralne temelje in rodbina začne propadati. Stari miselnj in gospodarski svet se začne rušiti, da se na razvalinah dvigne novo življenje. — Roman rešuje žive življenjske probleme z vso iskrenostjo in prepričevalnostjo.

—k A. Feršman — P. Jančič Zurga: Iz življenja kamnov. — Založba Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani 1935. — Strani 232. — Cena v platno vezani knjigi Din 85.—.

V zbirki »Kosmos« je izšla navedena knjiga, ki predstavlja popolno navost v prirodoslovni vedi. Pisatelj pravi sam v uvodu: »V prirodoslovju je že dolgo časa zijala široka vrzel, ki so jo ljubivci naroda neprijetno ob-

čutili. Pogrešali smo zlasti primernih knjig iz mineralogije, ki bi bravca previdno vodile v čuda mrtve narave mimo »toliko kamnov« ne da bi se spotaknil.« — Iz tega razloga je P. Jančič Zurga priredil za naše razmere knjigo »Zanimateljnjaja mineralogija«, ki jo je spisal ruski pisatelj A. Feršman. Pisatelj A. Feršman razpravlja o raznih mineraloških vprašanjih — tudi najtežjih — na tako zanimiv način, da je mogoče brati knjigo kakor prijeten roman.

Knjiga je opremljena s 101 sliko, ki zanimivo knjigo še bolj poživljajo. Snov je razdeljena na osem poglavij in ni prav nič slična suhoparnemu opisovanju v učnih knjigah. Prav zaradi razdelitve in zanimivega opisovanja bo knjiga zelo dobrodošla tudi kot pomožna knjiga za učiteljstvo.

—k Modra ptica leposlovna revija. Izšla je 11 številka z naslednjo vsebino: Božo Vodušek: Soneti. — Milena Mohoričeva: Simon Jenko. — Bogomir Magajna: Francka Srobotova. — Ivo Grahor: Zgodba o nesrečnem avtorju. Zapiski in Razno. — Uredništvo in uprava lista v Ljubljani, Rimska cesta št. 3.

—k Gruda, mesečnik za kmetstvo prosveto priobčuje v septembrski številki: Iv. Albreht: Noč na vasi. — Venceslav Winkler: Potoška mladost. — Dr. Viktor Maček: Politika in politična vzgoja. — Franc Artnak: Zapuščenosť. — Iv. Albreht: Čvrsta dekleta, čvrst rod. — Tine Jankar: Kako naj gospodarimo? — R. Kos: Na prazniku žetve med Belimi Kranjci. Iz zveze kmetijskih fantov in deklet. — Zapiski.

—k Misel in delo, kulturna in socialna revija. Izšla je 11.—12. štev. 1. letnika z naslednjo vsebino: Stvarno jugoslovansko. — Ing. I. Mačkovšek: Ob 50 letnici Družbe sv. Cirila in Metoda. — Dr. J. Mihelak: Problem brezposelnosti in industrializacije v Jugoslaviji. — Dr. S. Bajič: Za stanovanjsko lastnino. — Dr. A. Zalokar: »Naša politika«. — Poleg navedenih člankov ima ta številka tudi bogat obzorje v katerem nas zanima predvsem članek »Učiteljstva in učiteljska izobrazba v problemu nameravane reforme«, v katerem citira pisec tudi stališče k temu vprašanju, iznesena v »Učiteljskem tovarisu«. — Uredništvo in uprava lista je v Ljubljani, Gosposvetska cesta 4/1.

—k Šilihov mladinski roman »Beli dvore« bržkone ne bo mogel iziti, ker se je, skoro gotovo pod vplivom usodnih redukcij uradniških plač, doslej javilo premočno predplačnikov. Izdaja knjige bi se v zadnjem trenutku omogočila le še, ako bi se prijavila kot naročnica vsaj vsaka šolska knjižnica, ter ako bi učiteljstvo pridobilo za naročnice tudi druge v območju šole obstoječe javne knjižnice. Plačevanje v mesečnih obrokih (5 krat po 12 Din) bo to nabavo gotovo omogočilo. Knjiga bo obsegala nad 500 strani, bo vezana in ilustrovana ter bo po svoji vnanosti, vsebini in ceni posebnost v našem mladinskem slovstvu, ki za odraslo mladino itak nima mnogo primernega čtiva. Vsi šolski upravitelji in vse učiteljstvo se torej tem potem še enkrat naprošajo, da omogočijo izdajo Šilihovega mladinskega romana »Beli dvore«. S tem bodo tudi služili med mladino ugledu svojega stanu, ki ga roman v liku vzornega slovenskega učitelja pravično ocenjuje, odrejač mu najvažnejše mesto med izobraženstvom. Založnica, Podravska tiskarna v Mariboru, Gregorčičeva ulica 6, sprejema prijave za predplačilo do 30. oktobra 1935.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

PISALNI STROJ, znamke Smith & Bros, zelo ugodno napredaj. Stroj ima tipke na krogličnih tečajih. Upraviteljstva, ki se zanimajo za pisalni stroj, naj se javijo na uredništvo lista.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, škípalmike, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

NOVO!

Stenski zemljevid kraljevine Jugoslavije

(Dr. A. Franović-Gavazzi) — Fizična karta z razdelbo na banovine —

III. izdajo priredil prof. Ivo Juras — Merilo 1 : 600.000 — Velikost

128/152 cm — Cena nalepljenemu zemljevidu na platnu in palicah 320 Din

KNJIGARNA »UČITELJSKE TISKARNE«
registrirane zadruga z omejeno zavezo
Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6